

RICHTLIJNEN
MILIEUEFFECTRAPPORT
AANLEG MAASVLAKTE 2

RICHTLIJNEN
MILIEUEFFECTRAPPORT
AANLEG MAASVLAKTE 2

Opgemaakt door:
Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Water
Rijkswaterstaat Noordzee
Rijkswaterstaat Zuid Holland
Rijkshavenmeester regio Rotterdam-Rijnmond

Datum: december 2004

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	1
2.	Hoofdpunten	5
3.	Landaanwinning	7
	3.1 Probleemstelling, doel en beleidskader	7
	3.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven	8
	3.3 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling	11
	3.4 Gevolgen voor het milieu	12
	3.5 Vergelijking van alternatieven	14
4.	Zandwinning	15
	4.1 Probleemstelling, doel en beleidskader	15
	4.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven	17
	4.3 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling	20
	4.4 Gevolgen voor het milieu	21
	4.5 Vergelijking van alternatieven	23
5.	Interactie en gecombineerde effecten	24
6.	Leemten in informatie, monitoring en evaluatie	25
7.	Vorm en presentatie	26
8.	Samenvatting MER	27
	Literatuur	28
Bijlage 1	Lijst met CBB's en BWB's uit PKB-plus	29
Bijlage 2	Reactie Bevoegd Gezag op advies	32
Bijlage 3	Nota van Antwoord	35

1. INLEIDING

Voorgenomen activiteit

Het Havenbedrijf Rotterdam heeft aangegeven een uitbreiding van het havengebied te willen realiseren door een landaanwinning in de Noordzee. Dit voornemen is door het Havenbedrijf Rotterdam, als initiatiefnemer, uitgewerkt in de in de Startnotitie MER Aanleg Maasvlakte 2. Met de landaanwinning kan de vraag naar ruimte voor haven- en industriële activiteiten naar verwachting tot 2033 worden opgevangen. De landwinning biedt ruimte aan deepsea gebonden activiteiten, zoals grootschalige container op- en overslag, direct hieraan gerelateerde distributieactiviteiten en grootschalige chemie/industrie.

Het gaat hierbij om een landaanwinning met een bruto ruimtebeslag van 1800 – 2000 hectare en in totaal 1000 hectare uitgeefbaar terrein en om een zandwinning van circa 300 miljoen kubieke meter.

Besluitvorming

De besluitvorming is een vervolg op de besluitvorming in het kader van het Project Mainportontwikkeling Rotterdam. Hiervoor is in 2003 de Planologische Kernbeslissing Plus (Deel 4 Regeringsbeslissing) vastgesteld.

Voor de vaststelling van het uiteindelijk ontwerp voor de landaanwinning en voor besluiten tot daadwerkelijke aanleg en inrichting c.q. uitvoering van de daarvoor benodigde zandwinning zijn nieuwe procedures noodzakelijk.

De aanleg en ingebruikname van de landaanwinning omvat drie procedures met milieueffectrapportage(m.e.r.)-plichtige besluiten:

- Verlening van een concessie in het kader van de Wet Droogmakerijen en Indijkingen 1904; de m.e.r.-plichtige activiteit is de aanleg van een landaanwinning groter dan 200 hectare (Besluit m.e.r., onderdeel C, categorie 13);
- Verlening van een vergunning in het kader van de Ontgrondingenwet; de m.e.r.-plichtige activiteit is een ontgroning op de Noordzee op winplaatsen met een gezamenlijke oppervlakte groter dan 500 hectare (Besluit m.e.r., onderdeel C, categorie 16.2);
- Vaststelling van het bestemmingsplan; de m.e.r.-plichtige hoofdactiviteit is de aanleg van een bedrijventerrein groter dan 150 hectare (Besluit m.e.r., onderdeel C, categorie 11.2).
Daarnaast zijn er nog een aantal andere bestemmingen waarin het bestemmingsplan voorziet m.e.r.-(beoordelings)plichtig, zoals de aanleg van infrastructuur.

Ter voorbereiding van de besluitvorming worden twee m.e.r.-procedures doorlopen:

1) M.e.r. Aanleg Maasvlakte 2, gekoppeld aan de verlening van de concessie voor de landaanwinning en ontgrondingenvergunning. Hierbij is het Ministerie voor Verkeer en Waterstaat het bevoegde gezag.

2) M.e.r. Bestemming Maasvlakte 2, gekoppeld aan de bestemmingsplanprocedure voor de inrichting van de landaanwinning als bedrijventerrein en de daarvoor benodigde voorzieningen. Hierbij is de Gemeente Rotterdam het bevoegde gezag.

Richtlijnen

Deze richtlijnen dienen voor het opstellen van de milieueffectrapportage voor de aanleg Maasvlakte 2, ten behoeve van de concessie voor landaanwinning en ontgrondingsvergunning voor de zandwinning, hierna genoemd MER Aanleg (MV2).

Hoewel het twee m.e.r.-plichtige activiteiten betreft, wordt er een milieueffectrapport (MER) voor gemaakt. De twee activiteiten zijn immers van elkaar afhankelijk en vinden plaats in elkaars nabijheid in de Noordzee.

Het bevoegd gezag voor deze milieueffectrapportage is het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. De Rijkshavenmeester regio Rotterdam-Rijnmond is bevoegde autoriteit voor het onderdeel nautische veiligheid.

De m.e.r.-procedure is van start gegaan met de kennisgeving van de Startnotitie MER Aanleg Maasvlakte 2 in de Staatscourant van 26 augustus 2004. Op de startnotitie zijn 29 inspraakreacties binnengekomen, een advies van de commissie voor de m.e.r (dd. 22-10-2004) en een wettelijk advies van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), (dd. 12-11-2004).

Het bevoegd gezag heeft bij het opstellen van deze richtlijnen de volgende documenten betrokken: de PKB-plus met onderliggend MER PMR, de startnotitie MER Aanleg Maasvlakte 2, het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage, het advies van LNV, de inspraakreacties en de OSPAR/ICES richtlijnen voor zandwinning op zee.

Het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is vrijwel geheel verwerkt in deze richtlijnen. In bijlage 2 is opgenomen op welke twee punten wordt afgeweken van het advies. In de richtlijnen zijn de inspraakreacties verwerkt wanneer deze informatie bevatten die in het MER Aanleg opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumomstandigheden. De Nota van Antwoord op de inspraak is opgenomen als bijlage 3.

De Commissie voor de milieueffectrapportage en de insprekers worden hiervan op de hoogte gesteld. Zij ontvangen hiertoe een exemplaar van deze richtlijnen.

Met deze richtlijnen geeft het bevoegd gezag aan de initiatiefnemer aan welke informatie het MER Aanleg Maasvlakte 2 moet bevatten opdat het milieubelang volwaardig in de besluitvorming meegewogen kan worden.

Project Mainportontwikkeling Rotterdam

De landaanwinning Maasvlakte 2 is een deelproject van het Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR). De dubbeldoelstelling van PMR is gedefinieerd als: versterking van de positie van de mainport Rotterdam en het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in Rijnmond. PMR is opgedeeld in drie deelprojecten:

- Bestaand Rotterdams Gebied (BRG): een serie leefbaarheids- en intensiveringsprojecten in het bestaande havengebied;

- Uitbreiding havengebied: een landaanwinning in de Noordzee ten behoeve van haven- en industrieterrein van 1.000 hectare netto en bijbehorende natuurcompensatie;
- 750 hectare natuur- en recreatiegebied: ontwikkeling van nieuwe natuur- en recreatiegebieden in de nabijheid van de stad Rotterdam.

Voor het totaalpakket aan projecten en maatregelen in het kader van PMR is een Planologische Kernbeslissing (PKB)-plus-procedure doorlopen, in combinatie met de procedure voor de milieueffectrapportage. In september 2003 is het laatste deel van de PKB-plus, Deel 4: Regeringsbeslissing verschenen. Met de regeringsbeslissing wordt de uitvoering van de drie genoemde deelprojecten, waaronder Maasvlakte 2 (de landaanwinning), ruimtelijk mogelijk gemaakt. Hoewel de PKB-plus een integraal en samenhangend besluit is over de drie deelprojecten, geldt voor elk van de deelprojecten een eigen realiseringstraject. Het pluskarakter van de PKB-plus betekent dat er 'concrete beleidsbeslissingen' en 'beleidsbeslissingen van wezenlijk belang' zijn opgenomen. Deze beleidsbeslissingen zijn richtinggevend en kaderstellend voor de te nemen vervolgbesluiten.

Gekoppeld aan de PKB-plus-besluitvorming is het MER PMR opgesteld. Hierin wordt inzicht gegeven in de milieueffecten van de deelprojecten van PMR. Het doel van het MER PMR, met onder meer de Deelnota Landaanwinning, was het ondersteunen van de beslissingen die zijn genomen in de PKB-plus-procedure.

Hoewel de PKB-plus het aanleggen van de landaanwinning mogelijk maakt, is deze niet concreet genoeg ten aanzien van de daadwerkelijke contour, aanleg en inrichting van de landaanwinning en de zandwinning daarvoor. De PKB-plus betreft de ruimtelijke reservering voor de drie PMR-deelprojecten en stelt de randvoorwaarden waarbinnen deze kunnen worden gerealiseerd. In bijlage 1 zijn de Concrete Beleidsbeslissingen (CCB) en de Beleidsbeslissingen van Wezenlijk Belang (BWB) opgenomen.

In het besluitvormingstraject van de PKB-plus heeft een 'referentieontwerp' (in twee varianten) als voorbeeld gediend voor een operationeel ontwerp. De negatieve milieueffecten van de twee varianten van het referentieontwerp zijn via de PKB-plus als bovengrens gesteld voor de toelaatbare effecten van het uiteindelijke ontwerp van de landaanwinning.

Voorafgaand aan het uitkomen van de PKB-plus, Deel 4, heeft de Europese Commissie een positief advies uitgebracht met betrekking tot de Vogel- en Habitatrichtlijn. Dit houdt in dat er voldoende dwingende redenen van groot openbaar belang zijn die uitvoering van de landaanwinning rechtvaardigen, en dat is aangetoond dat er geen alternatieve oplossingen mogelijk zijn. Er zijn wel voorwaarden verbonden aan de aanleg van de landaanwinning, waaronder de uitvoering van de mitigatie- en compensatiemaatregelen zoals genoemd in de PKB-plus. Ten aanzien van de zandwinning is als voorwaarde opgenomen dat deze geen nadelige gevolgen mag hebben op Natura 2000, het ecologisch netwerk op Europees niveau. Het Natura 2000 netwerk omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). In Nederland vallen hieronder onder andere de Voordelta, een deel van de kustzone en de Waddenzee.

2. HOOFDPUNTEN

De volgende onderwerpen zijn van essentieel belang in het MER Aanleg. Dit betekent dat wanneer deze informatie ontbreekt, het MER Aanleg geen goede basis kan bieden voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming.

In de MER Aanleg zal nadrukkelijk aan de orde moeten komen dat de voorgenomen activiteit zal voldoen aan de concrete beleidsbeslissingen en de beslissingen van wezenlijk belang uit de PKB-plus deel 4. Deze concrete beleidsbeslissingen (CBB) en beslissingen van wezenlijk belang (BWB) zijn randvoorwaarden bij het beoordelen van de alternatieven.

Maak bij het opstellen van het MER Aanleg gebruik van alle bestaande kennis ter zake. Daarnaast dient het MER Aanleg voorzien te zijn van een samenvatting die als zelfstandig document leesbaar is voor een brede doelgroep, die een goede afspiegeling is van de inhoud van het MER en die is voorzien van duidelijk kaartmateriaal.

1. Landaanwinning: aanpak en fasering

Beschrijf in het MER Aanleg:

- hoe de landaanleg in technische zin zal plaatsvinden en welke varianten daarbij mogelijk zijn;
- de effecten van deze varianten;
- de voorgenomen fasering;
- de gevolgen van de eerste fase voor de kustmorfologie en de slibhuishouding in de kustzone, en de uiteindelijke veranderingen daarin na voltooiing van de gehele buitencontour van Maasvlakte 2;
- de onderbouwing van de natuurcompensatieopgave van het doorsteekalternatief.

2. Tempo en locaties zandwinning

Presenteer in het MER Aanleg:

- de beoogde hoeveelheid zand per geselecteerde locatie met de bijbehorende tijdsduur van winning;
- enkele logische sets van zandwinningen. Doe dit aan de hand van harde randvoorwaarden (waaronder de eis dat er geen significante gevolgen zijn voor Natura 2000-gebieden) en richtinggevende factoren (waaronder eventuele gecombineerde winning van beton- en metselzand) door te variëren in locatie, winningdiepte, vorm en oriëntatie van de putten.

3. Natuureffecten zandwinning, relatie met fasering

Het MER Aanleg dient inzicht te geven in:

- de effecten van de zandwinning op de ecologie en de morfologie;
- toepassing van de beschermingsformule van het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het SGR wordt opgenomen in de Nota Ruimte;
- de effecten door vertroebeling, met inbegrip van eventuele (tijdelijke) slibtoevoer naar de Waddenzee;

- of de bestaande ecosystemen in winputten zullen herstellen en zo ja binnen welke tijdsschaal, dan wel of putten nieuwe ecologische condities kunnen bieden;
- in hoeverre fasering en tussentijdse monitoring van de effecten – met inbegrip van eventuele (tijdelijke) veranderingen in de slibtransporten langs de Nederlandse (inclusief mogelijke veranderingen in slibtoevoer naar de Waddenzee) kust – kunnen leiden tot bijsturing.

4. Capaciteit en nautische veiligheid tijdens de aanleg

Ga in het MER Aanleg in op de effecten van extra baggerwerkzaamheden en scheepvaartverkeer in vaarroutes en/of ankerplaatsen op de capaciteit en de nautische veiligheid.

Na de aanbesteding van de werkzaamheden ten behoeve van de aanleg en zandwinning zal waarschijnlijk pas duidelijk zijn hoe de definitieve praktische uitwerking eruit komt te zien. Hanteer daarom scenario's die de bandbreedte van de uitkomst van de aanbesteding kunnen afdekken.

3. LANDAANWINNING

3.1 Probleemstelling; doel en beleidskader

Probleemstelling en doel

De MER Aanleg dient een beschrijving te geven van de problematiek waarvoor het voornemen een oplossing tracht te geven; de (gefaseerde) aanleg van een landwinning. Beschrijf hiertoe het voornemen, een overzicht van eerder genomen besluiten, de planhorizon, het plangebied en het studiegebied. Het studiegebied is het gebied waar effecten door landaanwinning mogelijk kunnen optreden.

Het MER Aanleg is bedoeld om de milieueffecten van het voornemen (en de alternatieven en varianten daarvoor) inzichtelijk te maken zodat bij de verlening van de concessie in het kader van de Wet 1904 rekening kan worden gehouden met de milieueffecten van de landaanwinning. In het MER Aanleg zal worden aangegeven op welke wijze milieueffecten vermeden, geminimaliseerd of gecompenseerd kunnen worden.

Beleidskader

De belangrijkste kaders worden gevormd door de PKB-plus en het advies van de Europese Commissie (EC), dd. 24 april 2003 inzake de passende beoordeling voor de landaanwinning. Besteed aandacht aan het nationale, Europese en internationale (beschermings)beleid. In het MER Aanleg dient inzicht te worden gegeven in de relatie met de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Sinds de PKB-plus voor PMR en inwinning van advies van de Europese Commissie zijn nadere verkenningen uitgevoerd, gericht op optimalisatie van de referentieontwerpen in de PKB-plus. De belangrijkste wijziging ten opzichte van de referentieontwerpen van de PKB-plus is de keuze en nadere uitwerking van het doorsteekalternatief. De notitie *Van referentiealternatief naar doorsteekalternatief* geeft een goede onderbouwing. In het MER Aanleg worden de belangrijkste argumenten kort beschreven.

De belangrijkste aspecten van dit alternatief die relevant zijn voor het MER Aanleg zijn:

- zeevaarttoegang: via de huidige havenmond en een doorgetrokken en verbrede Yangtzehaven;
- een kleiner bruto oppervlakte aan landaanleg (1800-2000ha) ten opzichte van de referentieontwerpen in de PKB-plus (ca. 2500 ha);
- een zuidoost-noordwest oriëntatie van de zuidelijke kustlijn met een zachte zeekering, die met grover zand wordt gerealiseerd dan in het PKB-plus was voorgesteld;
- een oost-west fasering in plaats van noord-zuid.

Licht deze aspecten in het MER Aanleg toe.

Natuurcompensatie

Aan de landaanleg is onlosmakelijk de natuurcompensatie verbonden, die is vereist conform de Habitatrichtlijn. Conform de nationale en Europese regelgeving zullen de beschermde natuurwaarden die significante effecten ondervinden als gevolg van de landaanwinning worden gecompenseerd. Voor de compensatie van het verlies aan zeenatuur wordt een zee-reservaat ingesteld.

Voor de compensatie van het kwaliteitsverlies van de zeereep op Voorne en Goeree wordt een nieuwe zeereep in de omgeving van de Brouwersdam en op de landaanwinning aangelegd. Voor de compensatie van de effecten van landwinning op open droog duin worden voor de Delflandse kust –aansluitend aan de zee kant van het bestaande duingebied- duinen met strand aangelegd.

Om versnippering van informatie te voorkomen en om een goed totaalbeeld te verkrijgen van de effecten van de landaanwinning, moet de natuurcompensatieopgave in het MER worden beschreven. Onderbouw of de nieuwe opzet van natuurcompensatie bij de nieuwe opzet – te weten het doorsteekalternatief – voldoende is. Maak aannemelijk welke positieve effecten optreden, tevens rekening houdend met eventuele negatieve effecten van de compensatieopgave. De compensatiemaatregelen in het duingebied ten noorden van Hoek van Holland zullen interfereren met andere projecten (kustversterking en de waterkering Hoek van Holland). Geef aan hoe de natuurcompensatie op die projecten is afgestemd.

Besluitvorming

Geef in het MER Aanleg duidelijk aan welke vergunningen nodig zijn voor de landaanwinning en hoe dit vergunningentraject zich verhoudt tot de andere procedures voor de zandwinning en voor de aan het bestemmingsplan gerelateerde activiteiten.

3.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven

De voorgenomen activiteit is een landaanwinning met een bruto ruimtebeslag van 1800-2000 hectare en in totaal 1000 hectare uitgeefbaar terrein.

In het MER Aanleg worden verschillende alternatieven voor de landaanwinning en voor de zandwinning met elkaar vergeleken om uiteindelijk een afgewogen keuze te kunnen maken voor de vorm en uitvoering van de voorgenomen activiteit.

Beschrijf in het MER Aanleg de volgende alternatieven voor landaanwinning:

- Referentiesituatie
- PKB-plus alternatieven
- Doorsteekalternatief
- Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA)
- Voorkeursalternatief (VKA)

Referentiesituatie

De referentiesituatie is de situatie zonder uitvoering van de voorgenomen activiteit, i.c. het aanleggen van de landaanwinning. Dit betreft feitelijk de huidige situatie plus de ontwikkelingen die zich tot 2020 onafhankelijk van de voorgenomen activiteit zullen voordoen, de zogenaamde “autonome ontwikkelingen”(zie 3.3). De referentiesituatie is de vergelijkingsbasis voor effectmeting van de voorgenomen activiteit. Evenals voor de landaanwinning geldt dat sommige effecten op de omgeving als gevolg van de zandwinning kunnen voortduren tot na 2020.

Afhankelijk van de duur en de variabiliteit van de effecten wordt voor de betreffende toetsingsaspecten een ander referentiejaar vastgesteld.

Beschrijf deze referentiesituatie in het MER Aanleg.

PKB-plus-alternatieven

In de PKB-plus, deel 4 is gesteld dat de negatieve effecten van het uiteindelijke ontwerp kleiner dan of gelijk moeten zijn aan de negatieve milieueffecten van de twee referentieontwerpen, zoals geïnventariseerd in het MER deelnota Landaanwinning (MER PMR). De effecten van de van de twee varianten van het referentieontwerp moeten in het MER Aanleg worden beschreven.

Daar waar de referentiesituatie gewijzigd is, is het herzien van de effectbeschrijving van de referentiealternatieven uit de PKB-plus niet voor de hand liggend en verwarrend. Er heeft immers al besluitvorming over plaatsgevonden.

Geadviseerd wordt om bij de vergelijking van de alternatieven een uiteenzetting te geven van verschillen in effecten (positief en negatief) waarbij zonodig ingegaan wordt op nieuwe inzichten over de milieueffecten van de referentiealternatieven.

Het Doorsteekalternatief

De PKB-plus bevat geen beslissing over het definitieve ontwerp van de voorgenomen landaanwinning. Wel wordt in de PKB-plus de milieuruimte vastgelegd voor het uiteindelijke ontwerp. Sinds de PKB-plus zijn nadere verkenningen uitgevoerd, gericht op optimalisatie van de referentieontwerpen in de PKB-plus. De belangrijkste wijziging ten opzichte van het referentieontwerpen is de keuze en nadere uitwerking van het doorsteekalternatief. Beschrijf in het MER Aanleg het Doorsteekalternatief.

Aanvullend moet het MER Aanleg nader toelichten hoe de landaanwinning in technische zin zal plaatsvinden en welke variaties mogelijk zijn. Tevens zal in het MER Aanleg inzicht worden verschaft in de levensduur en het veiligheidsniveau van de aan te leggen constructie.

Fasering

In de PKB-plus is vastgelegd dat de Maasvlakte 2 in fasen dient te worden aangelegd afhankelijk van de ontwikkeling in ruimtebehoefte. De Europese Commissie merkt op dat een gefaseerde uitvoering van het landaanwinningproject essentieel is, wil men de mogelijkheid behouden om corrigerende maatregelen te nemen in geval van onverwachte gevolgen voor Natura 2000-zones.

De notitie *Van referentieontwerp naar doorsteekalternatief* geeft een nadere onderbouwing voor de wijze waarop gefaseerd wordt. Geconcludeerd wordt dat een aanleg in twee fasen op basis van de oost-westfasering de voorkeur heeft boven een noord-zuidfasering vanuit technische invalshoek (stroomcontractie, onderhoudsbehoefte) en kostenoverwegingen. In de PKB-plus is uitgegaan van een bruto ruimtebeslag van 2500 hectare. In het nadien ontwikkelde doorsteekalternatief is sprake van een bruto oppervlak van 1800-2000 hectare. Of een gefaseerde aanleg ook bij een verkleind bruto oppervlak milieuwinst oplevert is nog onbekend.

In het MER Aanleg dient nader te worden ingegaan op het aspect milieuwinst als gevolg van een gefaseerde aanpak bij een verkleind bruto oppervlak.

In het MER Aanleg dient nader te worden ingegaan op de afweging tussen aanleg in één keer en in (twee) fasen. Tevens dient daarbij ingegaan te worden op de argumenten zoals aangegeven in het advies van de Europese Commissie.

Hoofdontsluiting voor de scheepvaart

Het Doorsteekalternatief gaat uit van een ontsluiting voor de binnenvaart via de Yangtzehaven. Daarentegen wordt in het Havenplan 2020 de optie van een verlengd Hartelkanaal open

gehouden. De verwachte congestieproblematiek op de waterwegen en de voorgestelde verschuiving in modaliteit naar vervoer over water maakt dat aan deze problematiek en mogelijke oplossingsrichtingen in het MER Aanleg nadrukkelijk toegelicht te worden. Alhoewel pas in de eindsituatie (MV2 volledig in gebruik) de nautische druk van het gebruik het grootst is, kan nu al worden nagegaan of dat eisen stelt aan de hoofdontsluiting, en dus aan de landaanwinning.

Geef in het MER Aanleg:

- een indicatie van de verwachte omvang van het scheepvaartverkeer en de grootte van de schepen (zee- en binnenvaart);
- een indicatie van de verwachte omvang van het extra scheepvaartverkeer tijdens de aanlegwerkzaamheden;
- een beschouwing over mogelijk al te voorziene knelpunten en de ligging daarvan;
- een beschrijving van de strategie die dan gevolgd wordt, ervan uitgaande dat de veiligheid gewaarborgd moet blijven, met als keuzeopties:
 - aanvullende verkeersmaatregelen om de veiligheid bij de berekende intensiteit te garanderen;
 - inleveren op capaciteit: (langere) wachttijden op bepaalde momenten (mogelijk getij afhankelijk);
 - variaties in het ontwerp van de landaanleg, zoals verbreding van de doorsteek van de Yangtzehaven, aanpak van de Papegaaiebek, Maasvlakte Olieterminal (MOT) steiger, kop van de Beer, Deltaschiereiland en verlenging van het Hartelkanaal;
- beschrijf de effecten van eventuele gewijzigde stromingen (loop en sterkte) in het aanloopgebied (Euro-/Maasgeul en Maasmond) en het Hartelkanaal op het scheepvaartgedrag en de dimensies van de Euro- en Maasgeul en de binnenvaartontsluiting;
- beschrijf de effecten op inrichting van het verkeersscheidingsstelsel, mede in relatie tot de verwachte toename van het aantal geulgebonden schepen;
- beschrijf de relatie tussen de ontgrondingskuil die ontstaat bij landaanwinning op de stromingseffecten & invloed en effecten die dat (mogelijkerwijs) op de scheepvaart heeft;
- beschrijf de effecten op de verwachtingen van waterstanden, golven en stromingen en de kwaliteit van de verwachtingen in verband met het gebruik voor de (probabilistische) toegangsregeling.

Overige technische aspecten

Geef aan in welke volgorde en in welke periodes de aanleg van de harde en zachte zeewering en de aanlanding van zand zullen plaatsvinden. Presenteer de wijze van aanlanding van zand: bijvoorbeeld klappen, rainbowen en/of via een pijpleiding of een combinatie van werkwijzen. Geef aan of andere functies (inclusief natuur) hinder kunnen ondervinden van de aanleg en welke oplossing daarvoor mogelijk wordt gezocht .

Bij eventuele gecombineerde winning van beton- en metselzand zal mogelijk een voorraad opgebouwd worden en een voorziening nodig zijn voor de opslag, het scheiden en het mengen. Geef aan hoe dit tijdens de landaanwinning gerealiseerd kan worden.

Geef het verschil in toekomstig onderhoud aan voor de verschillende uitvoeringswijzen van de buitencontour. Met betrekking tot het type zeewering is het ontwerp en materiaalkeuze van belang. Denk daarbij aan de mogelijkheid van de harde zeewering als habitat voor mariene fauna.

Bij de zachte zeewering spelen ontwerp, materiaalkeuze en korrelgrootte zand. Beschrijf dit in het MER Aanleg.

Beschrijf bij de uitvoeringsaspecten van de landaanwinning de effecten van de wijze van deponeren van het zand op de bestemming en het al dan niet gebruik maken van een overslagput.

In de PKB-plus wordt gesteld dat voor de compensatie van het kwaliteitsverlies van de zeereep op Voorne en Goeree een nieuwe zeereep mogelijk wordt gemaakt. Bij de Brouwersdam wordt een zeereep met de omvang van 15 ha mogelijk gemaakt. Op de kust van de landaanwinning wordt een zeereep met de omvang van 8 ha mogelijk gemaakt. In het MER Aanleg dient bij de beschrijving van het ontwerp van landaanwinning rekening te worden gehouden met een zeereep met een dergelijke omvang.

Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Het meest milieuvriendelijk Alternatief (MMA) is het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu zoveel mogelijk worden beperkt. Het MMA zal bestaan uit een vanuit milieuoptiek geoptimaliseerde variant van het Doorsteekalternatief.

Aangezien de contouren grotendeels vastliggen, zullen voornamelijk nog ontwerpvarianten en de technische aanpak mogelijk nog verbeterd kunnen worden, om milieueffecten te voorkomen of te beperken.

In het MER dient aan deze aspecten (ontwerpvarianten en technische aanpak) aandacht te worden besteed bij de beschrijving van het MMA.

Voorkeursalternatief

Het Voorkeursalternatief (VKA) is het alternatief dat de voorkeur geniet van de initiatiefnemer. Het VKA kan een van de onderzochte alternatieven zijn of een samenstelling van delen van de alternatieven. Eventueel kan het voorkeursalternatief in het MER opgenomen worden.

Preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen

Bij elk alternatief moet worden aangegeven welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen. Verwijs hierbij naar het wettelijk en beleidskader. Werk in een realistisch voorstel uit welke mogelijke mitigeren en compenserende maatregelen kunnen worden uitgevoerd. Het MER Aanleg zal moeten beschrijven of en in hoeverre de beschouwde alternatieven ook na het treffen van mitigerende maatregelen bestaande waarden in landaanwinningsgebied aantasten. Specificeer in het MER Aanleg de waarden waar het in dit geval om gaat en specificeer wat onomkeerbare aantasting is.

3.3 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling

Het MER Aanleg dient een beschrijving te geven van de bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling. In het MER Aanleg worden de autonome ontwikkelingen beschreven die van invloed zijn op de milieuthema's die in het MER Aanleg nader moeten worden onderzocht (zie 3.4.).

Voor het beheer van de Haringvlietsluizen kan volstaan worden met het beschrijven van de huidige situatie en het Kierbesluit. In 2000 is door de toenmalige Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat het Kierbesluit genomen met als doelstelling dat de Haringvlietsluizen zodanig worden beheerd dat enerzijds de passeerbaarheid van trekvissen significant verbetert en anderzijds geen uitgebreide compenserende maatregelen noodzakelijk zijn. Dit betekent dat de Haringvlietsluizen per 1 januari 2008 op een kier open kunnen staan. Dit is in het MER te beschouwen als onderdeel van de autonome ontwikkeling.

Andere autonome ontwikkelingen zijn: geen landaanwinning, zeespiegelstijging, ontwikkelingen in de recreatiesector, ontwikkelingen op de huidige Maasvlakte, beheer duingebieden, kabels en leidingen, zandwinning, visserij en slibstorten/verspreiden. Als er andere belangrijke autonome ontwikkelingen moeten deze ook worden beschreven in het MER Aanleg.

Bij de beschrijving van de autonome ontwikkelingen over de effecten van zeespiegelstijging in relatie tot kustveiligheid moet in het MER Aanleg ook ingaan worden op voorzienbare mogelijke veranderingen in wind-, getij- en golfklimaat. Belangrijk onderdeel hiervan is met name een verandering in het stormklimaat, met als sleutelfactoren windrichting, kracht en frequentie van stormen.

3.4 Gevolgen voor het milieu

In het MER Aanleg zullen de gevolgen voor het milieu worden onderzocht die ook onderzocht zijn in MER PMR. De thema's die van belang zijn voor het MER Aanleg hangen vooral samen met de hoogteligging en de vormgeving van de contour van de landaanwinning (de zandplaat), inclusief de havenmond en scheepvaart.

Tevens speelt het aspect tijd een rol van betekenis. Geef in het MER Aanleg aan op welke (verschillende) termijnen effecten zich afspelen.

Is er sprake van een permanent effect dan wel een tijdelijk effect en geef daarbij een beschrijving van de tijdschalen waarop deze tijdelijke effecten zullen optreden.

Onderstaand zijn de te onderzoeken milieuthema's en aspecten weergegeven:

<u>Milieuthema's</u>	<u>Aspecten</u>
<u>Kust en zee</u>	Waterkwaliteit
	Waterbeweging
	Morfologie, bodemsamenstelling en sedimenttransport
	Geologische opbouw
	Slibtransporten in de kustzone
	Stabiliteit van de bodem (onder andere pockmarks)
	Aardkundige waarden
	Kustlijnhandhaving
	Kustveiligheid (inclusief waterkeringen langs de Nieuwe Waterweg, Calandkanaal en Hartelkanaal)
	Onderhoudsbaggerwerk
	Nautische toegankelijkheid havengebied vanaf zee
	Nautische & externe veiligheid zeescheepvaart

<u>Natuur</u>	Prioritair kwalificerend habitat Saltspray in duingebieden Andere kwalificerende natuurwaarden (habitats en soorten) Primaire productie Trofische relaties Bodemdieren Vissen (incl. juvenielen en larventransport) Zeezoogdieren Vogels
<u>Recreatie</u>	Natuurrecreatie Strandrecreatie Watersport
<u>Landschap</u>	Vorm en maat -Ervaring van openheid langs de kust -Ervaring van variatie in ruimtelijke maten Structuur en samenhang Identiteit en imago
<u>Cultuurhistorische waarden</u>	Archeologische objecten
<u>Gebruiksfuncties</u>	Visserij Scheepvaart Winning van beton- en metselzand Winning van andere oppervlaktedelfstoffen Offshore mijnbouw Kabels en leidingen Baggerstortlocaties Militaire activiteiten Koelwaterfunctie
<u>Milieukwaliteit</u>	Energieverbruik Geluid Emissies naar lucht en water Externe veiligheid in relatie tot zeevaarttoegang

Specifiek voor het onderdeel landaanwinning zijn er twee aanvullingen nodig:

Kust en zee

Het MER Aanleg moet inzicht geven in de wijze waarop en de mate waarin de landaanwinning van invloed zal zijn op de slibtransporten in de kustzone. Veranderingen die hierbij o.a. een rol spelen zijn:

- veranderingen in het grootschalige stromingspatroon in de kustzone;

- veranderingen in stromingspatronen in de Voordelta;
- veranderingen in de zoet-zout verdeling van water in het mondingsgebied van de Nieuwe Waterweg in zowel horizontale als verticale zin (met menging dan wel stratificatie) en daarmee gepaard gaande veranderingen in import en export van slib, inclusief de noordwaarts gerichte slibtransporten naar de Waddenzee;
- mogelijke wijzigingen in dit zoet-zout patroon als gevolg van een eventuele verdieping van de euro-maasgeul.

Ook in de mond van het Haringvliet zal de slibhuishouding zich wijzigen, mede veroorzaakt door een ander beheer van de Haringvlietsluizen. Betrek ook dit aspect in de studie, aangezien er sprake kan zijn van een interactie dan wel accumulatie van effecten.

Natuur

Toepassing van grof zand in de zachte zeevering kan mogelijk tot een andere bodemdierengemeenschap leiden dan er nu voorkomt. Dit kan op zijn beurt leiden tot een verschuiving in vispopulaties en het hier voedselzoekende vogelbestand. Beschrijf in het MER Aanleg de te verwachten ontwikkelingen van de kustgemeenschap langs de MV2.

3.5 Vergelijking van alternatieven

In het MER Aanleg komt een vergelijking van de beschreven te verwachten ontwikkelingen van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk van de in beschouwing genomen alternatieven.

Het toetsingskader dient gebaseerd te zijn op vigerende wet- en regelgeving en beleid. Een beschrijving hiervan is onderdeel van het MER Aanleg.

Om een vergelijking van het PKB-alternatief met het Doorsteekalternatief mogelijk te maken, wordt het toetsingskader dat in het MER PMR is gehanteerd voor de thema's Kust en zee, Recreatie en Landschap, voor zover nog actueel, ook voor het MER Aanleg gebruikt. Voor het thema Natuur wordt aangesloten bij de methodiek die is gebruikt ten behoeve van de adviesaanvraag aan de Europese Commissie in het kader van de Habitatrictlijn.

Geef inzicht in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de verschillende alternatieven verschillen. De vergelijking dient zo mogelijk op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Daar waar dit niet mogelijk is, kan hier gemotiveerd van worden afgeweken.

4. ZANDWINNING

4.1. Probleemstelling, doel en beleidskader

Probleemstelling

Het MER Aanleg dient een beknopte beschrijving te geven van de problematiek waarvoor het voornemen een oplossing tracht te geven: de behoefte aan zand voor de (gefaseerde) aanleg van een landaanwinning voor de Tweede Maasvlakte.

Beschrijf hiertoe het voornemen, een overzicht van eerder genomen besluiten, de planhorizon, het zoekgebied en het studiegebied. Het studiegebied is het gebied waar effecten door zandwinning mogelijk kunnen optreden.

Beschrijf het voornemen tot zandwinning binnen de ontwikkelingen in het beleid ten aanzien van de winning van ophoogzand uit de Noordzee en van beton- en metselzand uit de Noordzee.

Doel

Het MER Aanleg is bedoeld om de milieueffecten van het voornemen (en de alternatieven en eventuele varianten daarvoor) inzichtelijk te maken zodat bij de verlening van de ontgrondingenvergunning rekening kan worden gehouden met de milieueffecten van de zandwinning. In het MER Aanleg wordt aangegeven op welke wijze milieueffecten voorkomen, geminimaliseerd kunnen worden.

In het MER Aanleg wordt aangegeven hoe de locatie, het ontwerp voor de zandwinlocatie(s) en de uitvoeringswijze vanuit milieuoogpunt nader kunnen worden geoptimaliseerd. Voor de zandwinning zijn optimalisaties mogelijk voor zowel de winlocatie(s), de vorm, diepte en afwerking van de winput(ten) als de uitvoeringsaspecten.

Beleidskader

Het MER Aanleg dient aan te geven welke randvoorwaarden en uitgangspunten gelden bij dit voornemen. Besteed aandacht aan het nationale, Europese en internationale wet en regelgeving met betrekking tot de Noordzee. Denk hierbij in elk geval aan de Nota Ruimte, EU-Richtlijnen en afspraken voortvloeiend uit het OSPAR Verdrag.

Specifiek voor zandwinning zijn het Tweede Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee en de OSPAR/ICES guidelines for the management of marine sediment extraction van belang.

De concrete beleidsbeslissingen en beleidsbeslissingen van wezenlijk belang uit de PKB-plus PMR deel 4 zijn eveneens sturend voor de beoordeling van de in het MER Aanleg te ontwikkelen alternatieven.

Natuurcompensatie

Er dient in het MER Aanleg onderscheid te worden gemaakt tussen enerzijds Europese regelgeving – met de daaruit voortvloeiende verplichtingen – en anderzijds de nationale natuurbeschermingswetgeving:

- Europese natuurbescherming: de PKB-plus stelt een harde voorwaarde aan de zandwinning. Indien zandwinning (als totaal of gedeeltelijk) binnen het zoekgebied leidt tot significante gevolgen voor buiten het zoekgebied gelegen Natura 2000-gebieden, dan moet gezocht worden naar alternatieven die geen significante gevolgen veroorzaken. Op grond van de gekozen uitgangspunten van de PKB-plus kan geen compensatie gezocht worden.

Dit geldt eveneens voor eventuele tussenstorten (overslagputten), omdat deze naar verwachting in of in de nabijheid van de speciale beschermingszone Voordelta zullen liggen.

- Nationale natuurbescherming: het gebied waar de zandwinning is voorzien is aangewezen als EHS op grond van het SGR. De PKB-plus laat het wel toe om natuurcompensatie te realiseren binnen het beschermingsregiem van het SGR. Het SGR wordt momenteel opgenomen in de Nota Ruimte.

Beton- en metselzand

Behalve de PKB-plus, leggen ook de Nota Ruimte en het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee 2 (RON 2) een relatie met de winning van beton- en metselzand. In de Nota Ruimte staat de bouwgrondstoffentoets met als uitgangspunten:

“de effecten op de bouwgrondstoffenvoorziening moeten worden betrokken in de afweging; er moet rekening worden gehouden met de geologische voorkomens van schaarse bouwgrondstoffen als beton- en metselzand, grind, kalksteen, klei voor de grofkeramische industrie en zilverzand, om zo de winningmogelijkheden voor toekomstige generaties niet te belemmeren;

er moet worden afgewogen of in combinatie met andere functies winning van oppervlakedelfstoffen mogelijk is (multifunctionele winning). Hierbij wordt het dieper maken van de ontgraving dan strikt noodzakelijk is voor de gewenste functie of eindbestemming niet uitgesloten.”

Het RON 2 legt een vergelijkbare voorwaarde op:

“Aan grootschalige ontgravingen van zand wordt de voorwaarde verbonden dat voorafgaande aan de vergunningverlening wordt onderzocht of combinatie met betonzandwinning mogelijk is.”

Geef in het MER Aanleg welke betekenis deze bouwgrondstoffentoets heeft voor de zandwinning.

Besluitvorming

De m.e.r.-plichtige activiteit is de verlening van een vergunning in het kader van de Ontgrondingenwet voor een ontgraving op de Noordzee op winplaatsen met een gezamenlijke oppervlakte groter dan 500 hectare (Besluit m.e.r., onderdeel C, categorie 16.2) dan wel met een gezamenlijke omvang groter dan 10 miljoen m³;

Het op te stellen MER Aanleg dient voldoende informatie te bevatten, zodat het kan dienen als onderliggend document bij de vergunningsaanvraag voor het winnen van de benodigde hoeveelheid zand in de Noordzee ten behoeve van de aanleg van de tweede Maasvlakte en aanvullende werken.

Ga in op een mogelijk noodzakelijke beoordeling van de Europese Commissie op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn (prioritaire habitats en soorten).

4.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven

De voorgenomen activiteit is een zandwinning van circa 300 miljoen kubieke meter uit zee. Maak in het MER Aanleg duidelijk:

- welke hoeveelheden zand nodig zijn per fase van de landaanleg;
- welke hoeveelheden zand nodig zijn per jaar (zonodig met een bandbreedte);
- hoe deze hoeveelheden zich verhouden tot andere zandwinningen op de Noordzee;
- voor welke toepassingen de zandwinningen gerelateerd aan Maasvlakte 2 bedoeld zijn (strand, zeekering, ophogen, compensatie etc);
- welke gemiddelde korrelgrootteklasse of –categorie per toepassing geldt.

Alternatieven

Ontwikkel logische sets van zandwinningen door te variëren in locatie, winningdiepte, vorm en oriëntatie van de putten enerzijds en door te variëren in het tempo (en mogelijke herstelperiodes tussen winningen) anderzijds. Het gaat om het ontwikkelen van een combinatie van winplaats (locatie)- en winnings/inrichtingsalternatieven.

Betrek hierbij zowel zandwinning in de Eurogeul als buiten de Eurogeul.

Onderscheid daarbij:

harde randvoorwaarden

- er treden geen significante gevolgen op voor Natura 2000-gebieden;
- gebruiksfuncties die zich niet verdragen met zandwinning (zoals buisleidingen) zijn uitgesloten.

richtinggevende factoren

- de beschermingsformule van het SGR voor de EHS. Het SGR wordt opgenomen in de Nota Ruimte;
- functies waarmee zandwinning lastig te combineren is;
- de mogelijke combinatie met winning van beton- en metselzand.

technische aspecten

- de technieken die ingezet worden respectievelijk beschikbaar zijn voor eventuele diepe winning;
- het type baggerschepen (denk eventueel aan de nieuwste types jumbo-trailers, pijpleidingen e.d.).

Besteed hierbij vooral aandacht aan het vergelijken van de milieueffecten van ondiepe winning (tot –2 m onder de zeebodem) en diepere winning. Besteed eveneens aandacht aan de vergelijking van de effecten van eenmalige danwel herhaalde winning.

Referentiesituatie

De referentiesituatie is de situatie zonder de landaanwinning en zonder zandwinning. Dit betreft feitelijk de huidige situatie plus de ontwikkelingen die zich tot 2020 zullen voordoen, de zogenaamde ‘autonome ontwikkeling’ (zie 4.3). De referentiesituatie is de vergelijkingsbasis voor de effectmeting van de voorgenomen activiteit. Evenals voor de landaanwinning geldt dat sommige effecten op de omgeving als gevolg van de zandwinning kunnen voortduren tot na 2020.

Afhankelijk van de duur en de variabiliteit van de effecten wordt voor de betreffende toetsingsaspecten een ander referentiejaar vastgesteld.

Bij het beschrijven en beoordelen van de alternatieven voor de zandwinning worden deze vergeleken met de referentiesituatie.

Locatiealternatieven

De locatiealternatieven voor de zandwinning moeten zich binnen het zoekgebied bevinden dat is vastgesteld in de PKB-plus. Bij de keuze van de exacte zandwinlocaties moet rekening worden gehouden met belemmeringen als gevolg van andere gebiedsfuncties, zoals kabels en leidingen, platforms, visserij, scheepvaart, bestaande zandwinvergunningen, loswallen en militaire oefenterreinen. Gebruik de informatie uit de visserij-intensiteitskaarten.

Er wordt uitgegaan van de volgende locatiealternatieven in het MER Aanleg:

- Alternatief Eurogeul;
- Alternatieven buiten de Eurogeul.

Het Alternatief Eurogeul houdt het verbreden en verdiepen van de Eurogeul in. In welke omvang dit kan gebeuren moet in het kader van het MER Aanleg worden bepaald. Daarbij wordt rekening gehouden met het feit dat in de Eurogeul reeds zandwinning plaatsvindt.

Voor het vaststellen van de locatiealternatieven spelen de volgende overwegingen een rol:

- milieukwaliteit: het energieverbruik en de emissies naar lucht en water van het materieel dat het zand vervoert nemen toe naarmate de afstand tussen de zandwinlocatie naar de landaanwinninglocatie groter is;
- effecten op de kust en zee: de effecten op de diepteligging en morfologie van de zeebodem en daarmee de handhaving van de kustlijn kunnen dichterbij de kust anders zijn dan verder weg van de kust;
- effecten op ecologie;
- effecten op de natuur: het zuidelijk deel van het zoekgebied voor zandwinning grenst aan het beschermde natuurgebied van de Voordelta, waar geen significante effecten mogen optreden als gevolg van zandwinning; de effecten op de natuur kunnen dichterbij de kust anders zijn dan verder weg van de kust;
- gebruiksfuncties: vele plekken op de Noordzee worden ook voor andere doeleinden gebruikt, die in meer of mindere mate samengaan met zandwinning en -transport;
- winning van beton- en metselzand: winning van ophoogzand op locaties die latere winning van beton- en metselzand mogelijk maken;
- nautische veiligheid: het kruisen van de scheepvaartroutes, waaronder die van en naar de Rotterdamse haven, door schepen voor het zandtransport is mogelijk nadelig voor de nautische veiligheid;
- cultuurhistorische waarden;
- kosten: de kosten voor het zandtransport nemen toe naarmate de afstand tussen de winlocatie en de landaanwinninglocatie groter is.

De locatie-alternatieven worden in het kader van het MER Aanleg uitgewerkt.

Uitvoeringsvarianten

Naast de locatie-alternatieven, dient te worden onderzocht in hoeverre uitvoeringsaspecten van invloed zijn op de milieueffecten. De te onderzoeken uitvoeringsaspecten zijn:

- ontwerp van de zandwinput: diepte, lengte, breedte, hellingen van de taluds, ligging ten opzichte van de getijstroom;
- toe te passen materieel voor de winning van het zand;
- invloed van de richting waarin wordt gebaggerd;
- toe te passen materieel voor het transport;
- periode(n) van winning (seizoen, lengte van de periode, aantal perioden, fasering in de tijd).

Voor het ruimtebeslag moet rekening gehouden worden met de natuurlijke hellingshoek van een zandtalud onder water. Naarmate een zandwinput een steeds grotere diepte zal krijgen, zal de invloed van het talud op het ruimtebeslag relatief toenemen. Voor het bepalen van het ruimtebeslag bij de benodigde volumes moet dit effect meegenomen worden in de MER Aanleg.

Geef aan in hoeverre de uitvoeringswijzen locatieafhankelijk kunnen zijn, bijvoorbeeld als gevolg van stroom- en golfinvloeden en sedimentopbouw van de zeebodem.

Zandwinscenario's

Vele combinaties van alternatieven en varianten zijn in principe denkbaar, bijvoorbeeld ondiepe winning verspreid over vele verschillende kleine locaties in het zoekgebied, één diepe put op één aaneengesloten winninglocatie of een combinatie daarvan. In het MER Aanleg dient het aantal te onderzoeken combinaties te worden beperkt door een logische combinaties van zandwinscenario's op te stellen. Met behulp van deze combinaties van zandwinscenario's dient de gehele bandbreedte aan mogelijke effecten in beeld te worden gebracht.

Meest Milieuvriendelijk Alternatief

Het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) voor zandwinning is het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu zoveel mogelijk worden beperkt. Het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) omvat de meest milieuvriendelijke winlocatie(s) in combinatie met de bijbehorende meest milieuvriendelijke uitvoeringsvorm van de voorgenomen winning. Het MMA komt tot stand op basis van de resultaten van het onderzoek naar de effecten van de zandwinscenario's. Het MMA kan een van de onderzochte scenario's zijn, maar kan ook worden gevormd door nieuwe (optimale) combinaties van alternatieven en varianten.

Voorkeursalternatief

Het Voorkeursalternatief (VKA) is het alternatief dat de voorkeur geniet van de initiatiefnemer. Het VKA kan een van de onderzochte scenario's zijn, maar kan ook worden gevormd door alternatieven en varianten op andere wijze te combineren. Eventueel kan het voorkeursalternatief in het MER opgenomen worden.

Preventieve en mitigerende maatregelen

Bij elk alternatief moet worden aangegeven welke preventieve en mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Verwijs hierbij naar het wettelijk en beleidskader. Werk in een realistisch voorstel uit welke mogelijke mitigerende maatregelen kunnen worden uitgevoerd. Het MER Aanleg zal moeten beschrijven of en in hoeverre de beschouwde alternatieven ook na het treffen van mitigerende maatregelen bestaande waarden in de winningsgebieden aantasten. Specificeer in het MER Aanleg de waarden waar het in dit geval om gaat en specificeer wat onomkeerbare aantasting is.

4.3 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling

Onderbouw in het MER Aanleg de keuze voor het studiegebied. Reken tot het studiegebied ook de gebieden die belangrijke ecologische relaties hebben met het wingebied en indirect beïnvloed worden, zoals de Voordelta.

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het zoekgebied, inclusief de autonome ontwikkeling volgens vigerend beleid. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit wordt gerealiseerd.

Te behandelen aspecten:

- De bathymetrie en de morfologie van de zeebodem;
- De geologische opbouw van het wingebied;
- De samenstelling van de bodem (sedimentsamenstelling, korrelgrootte);
- De dynamiek van de zeebodem, incl. stabiliteit (bv. pockmarks)
- Waterbeweging (getij en golven)
- Natuurlijk voorkomen van gesuspendeerd materiaal
- de ecologische waarden en kwetsbaarheid binnen het potentiële zoekgebied en effectgebied en de beoogde wingebieden in het bijzonder;
- De flora en fauna in het gebied, zowel pelagisch als op of in de bodem, met hun ruimtelijk en temporele variabiliteit;
- de beschermde soorten;
- de functie van de banken en de zandgolven in het morfologische systeem en de mogelijke ecologische betekenis ervan;
- intensiteit van de visserij;
- de ligging van, alsmede de veiligheidszones langs bestaande of geplande kabels en transportleidingen en olie- en gaswinningsplaatsen;
- waar zich in het studiegebied archeologische, cultuurhistorische (zoals scheepswrakken) en aardkundige waarden bevinden;
- het overig gebruik van het zeegebied.

Geef aan de hand van een duidelijke overzichtskaart aan waar in het zoekgebied, voor zover bekend, winbaar grof zand in de bodem kan worden verwacht. Geef tevens aan waar reeds zand gewonnen wordt of is.

4.4 Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende punten in acht te worden genomen:

- beschrijf behalve directe effecten ook indirecte, afgeleide effecten zoals op paaigebieden;
- bepaal de ernst in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu; ook de mogelijke externe effecten op Habitat- en Vogelrichtlijngebieden (bijvoorbeeld de Voordelta en Waddenzee) dienen te worden beschreven;
- beschrijf per milieugevolg of het omkeerbaar is en op welke tijdschaal;
- beschrijf de (vooral biologische) veranderingen die zich op lange termijn manifesteren;
- voer een betrouwbaarheidsanalyse uit of gebruik een 'worst-case scenario' bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten;
- vermeld onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens;
- geef op inzichtelijke en controleerbare wijze de manier aan waarop milieugevolgen zijn bepaald door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal.

Onderstaand zijn de te onderzoeken milieuthema's en aspecten weergegeven:

<u>Milieuthema's</u>	<u>Aspecten</u>
<u>Kust en zee</u>	Waterkwaliteit Waterbeweging Morfologie, bodemsamenstelling en sedimenttransport Geologische opbouw Kustlijnhandhaving Kustveiligheid Onderhoudsbaggerwerk Nautische toegankelijkheid havengebied vanaf zee Nautische & externe veiligheid zeescheepvaart
<u>Natuur</u>	Prioritair kwalificerend habitat Andere kwalificerende natuurwaarden (habitats en soorten) Primaire productie Trofische relaties Bodemdieren Vissen (incl. juvenielen en larventransport) Zeezoogdieren Vogels
<u>Cultuurhistorische waarden</u> <u>Aardkundige waarden</u>	Archeologische objecten

Gebruiksfuncties

Visserij
Scheepvaart (hinder en veiligheid)
Winning van beton- en metselzand
Winning van ophoogzand en andere oppervlaktedelfstoffen
Offshore mijnbouw
Kabels en leidingen
Baggerstortlocaties
Windparken
Militaire activiteiten

Milieukwaliteit

Energieverbruik
Geluid
Emissies naar lucht en water

Nadere specificatie van milieuthema's bodem, geomorfologie en water.

Geef inzicht in de gesteldheid van bodem, de geomorfologie en de waterkwaliteit voor, tijdens en na de winning, in het bijzonder in verband met de ecologische effecten en de effecten op ander gebruik die daarmee samenhangen. Ga per effect in op de (on)omkeerbaarheid, hersteltijd en mate van herstel. Besteed aandacht aan de invloed op:

- korrelgrootte(verdeling), slibgehalte, organischestofgehalte van de zeebodem na de winning;
- de lokale stromingen, golf-, zand- en slibbeweging en de aan-/afwezigheid van zandribbels en banken;
- de mate van opwerveling van en vertroebeling door slib en zand tijdens het winnen;
- de mate van afzetting van dit zand en slib in de omgeving van de winplaats (ruimteschaal van de processen);
- de waterkwaliteit (doorzicht, lichtdoordringing, zuurstofgehalte);
- het herstel van de verlaagde morfologie, de ruimtelijke beïnvloeding en de effecten op de ecosysteemontwikkeling;
- beschrijf de mogelijke effecten van de vorm, omvang en diepte van de ontgroning op het sedimenttransport en de morfologische ontwikkelingen van zeebodem en kust.

Natuur

Geef de ecologische effecten aan van de winning en van de veranderde bodemsamenstelling na de winning. Ga apart in op de verschillen tussen winning in de verschillende seizoenen. Besteed ten minste aandacht aan:

- effecten op het pelagische ecosysteem, waaronder de effecten van extra vertroebeling op primaire en secundaire productie, op algensoortensamenstelling, op zichtjagers en op vissenlarven en –eieren, op paaiplaatsen en kinderkamers;
- bereken de factor waarmee de vertroebeling toeneemt en omvang van het gebied dat hierdoor wordt beïnvloed. Speciale aandacht verdienen de (tijdelijke) effecten op slibtransporten in de Nederlandse kustzone, inclusief mogelijke veranderingen in de slibtoevoer richting Waddenzee.
- effecten op sleutelorganismen, zoals bodemdieren en -vissen;
- de mogelijke doorwerking voor predatoren met name roofvissen, vogels en zeezoogdieren;
- (rust)verstoring van (avi)fauna; de mogelijke effecten van onderwatergeluid;

- de snelheid van ecologische (her)ontwikkeling in en rondom de winplaats na winning; Hierbij is naast de herkolonisatie van soorten ook de leeftijdsopbouw van de betrokken populaties een maatstaf. Is herkolonisatie niet of slechts deels aan de orde, geef dan aan welke nieuwe ecologische condities hier kunnen ontstaan en binnen welke tijdsschaal.
- Cumulatieve effecten van bodemberoerende visserij en zandwinning

4.5 Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de verschillende winplaats- en winningsalternatieven dienen te worden vergeleken aan de hand van een overzichtelijk beoordelingskader.

Geef inzicht in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de verschillende alternatieven verschillen. De vergelijking dient zo mogelijk op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Daar waar dit niet mogelijk is, kan hier gemotiveerd van worden afgeweken.

Het toetsingskader voor de beoordeling van alternatieven dient gebaseerd te zijn op vigerende wet- en regelgeving en beleid. Een beschrijving hiervan is onderdeel van het MER Aanleg. Hierbij zijn de concrete beleidsbeslissingen (CBB) en beleidsbeslissingen van wezenlijk belang (BWB) uit de PKB-plus als randvoorwaarden te beschouwen.

Om een vergelijking van het voorkeursalternatief met de PKB-plus mogelijk te maken, wordt aangeraden het toetsingskader dat in het MER PMR is gehanteerd voor de thema's Kust en zee, Recreatie en Landschap, voor zover nog actueel, ook voor het MER Aanleg te gebruiken. Sluit voor het thema Natuur zoveel mogelijk aan bij de methodiek die is gebruikt ten behoeve van de adviesaanvraag aan de Europese Commissie in het kader van de Habitatrichtlijn.

Beoordeel of binnen het zoekgebied van de PKB-plus (de 30 kilometer zone) voldoende zand gewonnen kan worden zonder dat significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden optreden. Indien er wel significante effecten optreden, moet (deels) buiten dit zoekgebied gezocht worden naar zandwinlocaties.

Besteed daarnaast aandacht aan de beschermingsformule van het SGR voor de EHS.

Geef aan in hoeverre fasering en tussentijdse monitoring van de zandwinningseffecten kunnen leiden tot bijsturing daarvan.

5. INTERACTIE EN GECOMBINEERDE EFFECTEN

In het MER Aanleg dient een heldere uiteenzetting te komen ten aanzien van de punten waarop de landaanwinning en de zandwinning met elkaar interfereren.

Maak de integrale/gecombineerde effecten inzichtelijk tijdens de aanleg, na iedere fase en in de eindsituatie.

Beschrijf de gevolgen van de effecten van landaanwinning en zandwinning op de kustveiligheid (stormvloedwaterstanden, golfcondities).

Capaciteit en nautische veiligheid tijdens de aanleg

Onder het in 3.4 genoemde milieuthema Kust en Zee valt de nautische veiligheid en capaciteit (aangegeven als 'nautische toegankelijkheid van het havengebied vanaf zee'). Dit thema is echter van een andere orde en moet derhalve in het MER Aanleg als een speciaal milieuthema

Capaciteit en nautische veiligheid behandeld worden.

In de periode waarin de zandtransporten van zandwingebieden naar de landaanwinning zijn voorzien (de aanlegfase) leiden extra scheepvaartbewegingen tot extra druk op vaarroutes en/of op de nautische veiligheid. Een onzekere factor is wellicht hoe baggeren, transport van zand en aanlanding van zand gestalte krijgen. Mogelijk wordt dit pas bij of na de aanbesteding van de werkzaamheden ten behoeve van de landaanwinning duidelijk.

In het MER Aanleg dienen de effecten van extra baggerwerkzaamheden en scheepvaartverkeer in vaarroutes en/of ankerplaatsen op de nautische veiligheid aangegeven te worden. Beschrijf daartoe in het MER Aanleg achtereenvolgens:

- de wijze van aanvoer van het ophoogzand. Geef aan of dit gebeurt met baggerschepen (welke types en volumes) en welke routes deze zouden kunnen volgen (door de verlengde Yangtzehaven dan wel 'buitenlangs'), dan wel of een pijpleiding wordt aangelegd, of een combinatie van beide. Kies eventueel enkele scenario's die de bandbreedte afdekken van een toekomstige aanbesteding;
- de operationele veiligheidsmaatregelen die getroffen worden;
- de risico's voor de reguliere scheepvaart (uit te splitsen in: zandwingebieden, aanloop naar de haven, van havenmonding naar de huidige Maasvlakte), als ook voor de baggerschepen (uit te splitsen naar: winning en transits).

6. LEEMTEN IN INFORMATIE, MONITORING EN EVALUATIE

Leemten in kennis

Het MER Aanleg moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor de besluitvorming.

Evaluatieprogramma

De minister van Verkeer en Waterstaat moet bij de beslissing over de concessie voor de landaanwinning en over de vergunning voor de winning van ophoogzand aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de in het MER Aanleg voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

In geval van gefaseerde ontwikkeling van landaanwinning respectievelijk zandwinning is het voor de hand liggend om in ieder geval een ijkmoment te kiezen op het tijdstip waarop besloten wordt een volgende fase uit te voeren. In het MER Aanleg dient een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma te worden gegeven.

Nulmeting en monitoring

Gezien de grootte van de landaanwinning en de ongekende omvang van de zandwinning, bestaat er nog veel onzekerheid omtrent de te verwachten effecten. Om monitoring – gevolgd door eventuele bijsturing – objectief en effectief te laten zijn, is eerst een nulmeting vereist.

Een dergelijke nulmeting dient voorafgaand aan de feitelijke aanleg en zandwinningsactiviteiten plaats te vinden. Voor de opzet van de nulmeting kan gebruik gemaakt worden van bestaande kennis, aangevuld met modelberekeningen. Gebruik voor de opzet van de nulmeting en de beschrijving van de bestaande toestand, voor zover mogelijk, de resultaten van de nulmeting die in 2004 en 2005 voor landaanwinning en het zeereservaat uitgevoerd wordt.

Tijdens en na de daadwerkelijke aanleg en zandwinning moeten de gevolgen voor de aldaar aanwezige natuurwaarden worden gemonitord. Op basis van de nulmeting en monitoring kunnen de aanleg en zandwinning zonodig worden bijgestuurd dan wel worden aangepast.

Geef derhalve in het MER Aanleg de opzet van de uit te voeren nulmeting en monitoring die nodig is voor het vaststellen van de effecten in de gebieden die door landaanwinning en zandwinning beïnvloed worden.

Relevante aspecten die in ieder geval aan de orde dienen te komen zijn de nautische aspecten (hinder en veiligheid), de slibhuishouding, de bodemfauna, visstand en de aanwezigheid van vogels.

7. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Hanteer een eenduidige schaal en oriëntatie van kaarten met een consistent geografisch coördinatenstelsel. Voeg aan het MER Aanleg een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst toe.

8. SAMENVATTING MER

De samenvatting is het deel van het MER Aanleg dat vooral wordt gelezen door besluitvormers, insprekers en algemeen geïnteresseerden en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER Aanleg. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de aanpak en fasering van de landaanleg;
- het tempo en locaties voor de zandwinning;
- de effecten op morfologie, ecologie (o.a. Habitatrictlijn en SGR) en nautische veiligheid;
- de mate waarin eventuele gecombineerde winning van beton- en metselzand kan worden gerealiseerd;
- de vergelijking van alternatieven met de referentie (te weten de autonome ontwikkeling zonder MV2);
- de argumenten voor de selectie van het MMA voor landaanwinning respectievelijk zandwinning;
- belangrijke/belangrijkste leemten in kennis;
- de relatie met monitoring en mogelijke bijsturingmogelijkheden, alsmede een evaluatieprogramma.

LITERATUUR

- Projectorganisatie Maasvlakte 2, september 2004. *“Van referentieontwerp naar doorsteekalternatief”*.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Ministerie van Financiën, Ministerie van Economische Zaken & Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, september 2003. *PKB-plus Mainportontwikkeling Rotterdam, deel 4: Definitieve tekst*. Project Mainportontwikkeling Rotterdam, Den Haag.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Ministerie van Financiën, Ministerie van Economische Zaken & Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, mei 2001. *Milieu-effectrapport Project Mainportontwikkeling Rotterdam (waaronder Deelnota Landaanwinning)*. Project Mainportontwikkeling Rotterdam, Den Haag.
- Europese Commissie, april 2003. *Advies inzake instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Habitatrichtlijn) betreffende het verzoek van Nederland om advies en uitwisseling van informatie met de Europese Commissie in het kader van de Vogelrichtlijnen en de Habitatrichtlijnen, met betrekking tot het “Project Mainportontwikkeling Rotterdam”*.
- Gemeente Rotterdam, juli 2004. *Havenplan 2020*.
- Commissie voor de milieueffectrapportage, 22 oktober 2004. *Aanleg Maasvlakte 2. Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport*.
- Projectorganisatie Maasvlakte 2, juli 2004. *Startnotitie m.e.r. Aanleg Maasvlakte 2*.
- OSPAR/ICES, 2003. *Guidelines for the management of marine sediment extraction*.
- Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, oktober 2004. *Inspraakreacties op de startnotitie Aanleg Maasvlakte 2*.
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, 1999. *Besluit milieueffectrapportage 1994 zoals gewijzigd bij Besluit van 7 mei 1999 (Staatsblad nr. 224, 1999)*.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, RWS Noordzee, 2004. *Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee 2*.

BIJLAGE 1

Lijst van CBB's en BWB's uit PKB-plus deel 4.

In deze bijlage zijn de Concrete beleidsbeslissingen (CBB's) en Beleidsbeslissingen van Wezenlijk belang (BWB's) uit de PKB-plus Deel 4 opgenomen, voor zover ze betrekking hebben op het deelproject Landaanwinning. De nummering is niet afkomstig uit de PKB-plus, maar hier voor de leesbaarheid toegevoegd.

BWB-1 (BRG)

De projectactiviteiten in het bestaande havengebied moeten een impuls geven aan het oplossen van het ruimtetekort en aan het verbeteren van de milieukwaliteit, aan het aanbod en de kwaliteit van natuur- en recreatiegebied en aan de ruimtelijke kwaliteit van de regio Rotterdam. (N.B.: deze BWB heeft betrekking op het deelproject Bestaand Rotterdams Gebied van PMR).

CBB-1 (1.000 ha, zoekgebied)

Het beoogde resultaat van het deelproject Landaanwinning is een nieuw haven- en industrieterrein in de Noordzee van ten hoogste 1.000 hectare netto uitgeefbaar haven- en industrieterrein, aansluitend op het bestaande havengebied (de Maasvlakte). Een landaanwinning ten behoeve van haven- en industrieterrein wordt mogelijk gemaakt in het gebied dat begrensd wordt door de Euro-Maasgeul in het noorden, de verlengde demarcatielijn in het zuiden en in het westen.

CBB-2 (demarcatielijn)

De huidige demarcatielijn zal – conform het vigerend Streekplan Rijnmond – in westzuidwestelijke richting worden verlengd hetgeen betekent dat in de Haringvlietmond direct ten zuiden van deze lijn geen landaanwinning voor een haven- en industrieterrein is toegestaan.

BWB-2 (toegestane activiteiten)

De landaanwinning biedt ruimte aan deepsea gebonden activiteiten, zoals met name grootschalige container op- en overslag en direct gerelateerde distributieactiviteiten. Daarnaast biedt de landaanwinning eventueel ruimte voor grootschalige deepsea gebonden chemie.

BWB-3 (andere activiteiten)

Niettemin moet het mogelijk blijven dat onder bijzondere omstandigheden en op basis van een zorgvuldige afweging vestiging van andere dan de hiervoor genoemde activiteiten op de landaanwinning plaatsvindt.

BWB-4 (duurzaam bedrijventerrein)

De landaanwinning wordt ingericht, geëxploiteerd en beheerd volgens de principes van een duurzaam bedrijventerrein.

BWB-5 (milieueffecten)

De negatieve milieu-effecten van het uiteindelijke ontwerp voortvloeiend uit het projectenspoor moeten kleiner zijn dan (of gelijk zijn aan) de milieu-effecten van de twee referentieontwerpen, zoals geïnventariseerd in het MER PMR.

BWB-6 (nautische bereikbaarheid en veiligheid)

Voor de toegang voor de zeevaart en de verbinding voor de binnenvaart naar het achterland wordt zodanig ruimte gereserveerd en zodanig maatregelen genomen dat de huidige veilige afwikkeling van de scheepvaart in combinatie met een vlotte bereikbaarheid voor de bestaande en nieuwe haven gebieden wordt bereikt. De ontsluiting van de landaanwinning voor de binnenvaart wordt nader onderzocht. Onderzoek naar een directe toegang voor de binnenvaart tot de landaanwinning maakt hier deel van uit. De resultaten van dit onderzoek worden betrokken bij het ontwerp voor de landaanwinning.

BWB-7 (flexibiliteit en fasering)

Er dient te worden gestreefd naar maximale flexibiliteit van de uitvoering van de landaanwinning. Dit betekent een fasering van de aanleg die is afgestemd op de feitelijke marktvraag naar ruimte.

CBB-3 (zandwingebied)

In de PKB-plus is het gebied aangegeven waar het voor de landaanwinning benodigde ophoogzand zal worden gewonnen, daarbij in aanmerking nemende dat ook zand mag worden benut, dat als bijproduct vrijkomt bij werken ter waarborging van de toegankelijkheid van de Rotterdamse haven, zoals verbreding en verdieping van de vaargeul of bij de eventuele winning van beton- en metselzand (waarvoor een aparte procedure geldt). De zeevaartse begrenzing van het gebied voor zandwinning wordt gevormd door een straal van 30 km vanuit het midden van de zuidrand van de referentieontwerpen voor een landaanwinning. De landwaartse begrenzing wordt gevormd door de 2 km lijn zeewaarts van de doorgaande -20 m NAP dieptelij. Delen van het zoekgebied worden van zandwinning uitgesloten als uit het MER zandwinning blijkt dat de zandwinning in deze deelgebieden significante negatieve effecten kan hebben op beschermde habitats en/of beschermde soorten en/of op Natura 2000 gebieden.

BWB-8 (Zandwinning)

Voor grootschalige zandwinning (>10 miljoen m³) is geen maximale ontgrondingsdiepte vastgesteld. Ten behoeve van de vergunningverlening wordt een uitvoerings-MER opgesteld, waarbij aandacht wordt besteed aan de mogelijkheid van combinatie met de winning van grof zand ten behoeve van de bereiding van beton- en metselzand. De ontgrondingsdiepte, de winlocaties en de uitvoeringstechniek voor de grootschalige zandwinning worden vastgesteld in de ontgrondingsvergunning.

BWB-9 (mitigatie natuureffecten)

Mitigerende maatregelen:

- Mitigatie van de afname van de lengte kustzee door aanleg van minimaal overeenkomstige lengte zachte zeekering inclusief onderwateroever aan de landaanwinning.
- Mitigatie van de mogelijke afname van de invloed van de zeedynamiek op de duinen bij Voorne en Goeree door niet toe te staan dat het operationele ontwerp voor de landaanwinning een groter negatief effect op de duinen heeft dan de referentieontwerpen. Dit zal middels een effectenstudie aangetoond moeten worden.
- Mitigatie van de eventuele negatieve effecten van de zandwinning (onder meer vertroebeling). Hierbij speelt een rol:

- benutting van het zand dat vrijkomt bij de verdieping, verlegging en verbreding van de vaargeul;
- de inzet van milieuvriendelijke winmethoden en -technieken;
- beperking van de periode van winning en de omvang van de winningslocatie.

BWB-10 (verdergaande mitigatie)

Het operationele ontwerp voor de landaanwinning, dat in het projectenspoor tot stand komt, dient binnen deze randvoorwaarden voor mitigatie te blijven. Daarnaast moet worden gestreefd naar zo mogelijk verdergaande mitigerende maatregelen voor natuur.

BWB-11 (natuurcompensatie)

Conform de nationale en Europese regelgeving zullen de beschermde natuurwaarden, die significante negatieve effecten ondervinden van de aanleg van de landaanwinning worden gecompenseerd. Besluiten over de uitvoering van (fasen van) de landaanwinning dienen vergezeld te gaan van een besluit over compenserende maatregelen. De compensatie zal gereed zijn op het moment dat de effecten optreden.

CBB-4 (zeereservaat)

Voor de compensatie van het verlies aan zeenatuur wordt een zeereservaat mogelijk gemaakt van circa 31.250 hectare voor de Haringvlietmond in de vorm van een beheersplan in het kader van artikel 6.1 van de Habitatrichtlijn. Als uit onderzoek en monitoring blijkt dat het reservaat minder groot hoeft te zijn, zal de te realiseren omvang worden bijgesteld. In het zeereservaat worden gebruiksfuncties, die substantieel negatieve effecten hebben op mariene natuurwaarden, verboden of beperkt en wordt een aantal actieve beheersmaatregelen getroffen. Het zeereservaat wordt mogelijk gemaakt op de locatie in de Voordelta.

CBB-5 (duinen Delfland)

Voor de compensatie van de effecten van landaanwinning op open droog duin worden voor de Delflandse kust – aansluitend aan de zeekant van het bestaande duingebied – duinen met strand mogelijk gemaakt met een omvang van 100 ha. In combinatie met het open droog duin worden ook natte duinvalleien mogelijk gemaakt.

CBB-6 (zeereep Brouwersdam en landaanwinning)

Voor de compensatie van het kwaliteitsverlies van de zeereep op Voorne en Goeree wordt een nieuwe zeereep mogelijk gemaakt. Bij de Brouwersdam wordt een zeereep met een omvang van 15 ha mogelijk gemaakt op de noordelijke locatie. Op de kust van de landaanwinning wordt een zeereep met een omvang van 8 ha mogelijk gemaakt.

BWB-12 (monitoring en evaluatie)

De projecttrekker landaanwinning zal een monitoring- en evaluatieprogramma uitvoeren gericht op de compensatieplicht. Als uit het programma blijkt, dat er sprake is van afwijkende effecten ten opzichte van de huidige inzichten, dan zullen gedurende de aanleg van de landaanwinning de mitigatie- en compensatiemaatregelen worden bijgesteld.

BIJLAGE 2

Reacties Bevoegd Gezag op advies

Het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage over MER Aanleg Maasvlakte 2

In deze richtlijnen is het advies van de Commissie voor de Milieueffectrapportage verwerkt. Echter op twee punten wijkt het bevoegd gezag af van hetgeen deze commissie in haar advies heeft gesteld.

Hieronder de punten uit het advies met daarbij de reactie van het bevoegd gezag.

1. In het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is met betrekking tot de Nulmeting het volgende gezegd:

“Presenteer in het MER de nulmeting van de huidige situatie in het beïnvloedingsgebied van het voornemen. Relevante aspecten die in ieder geval...aanwezigheid van vogels. Gelet op het grote effect en belang van mogelijke veranderingen van de slibhuishouding rond de MV2 is het wenselijk om op zo kort mogelijke termijn te starten met een meting van de nulsituatie van het kuststelsel en de mate van nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van de gehanteerde slibtransportmodellen.”

Reactie van het Bevoegd Gezag

In plaats van nu reeds een nulmeting voor het kuststelsel te verplichten, kiest het bevoegd gezag voor een gerichte nulmeting op basis van de resultaten uit de MER Aanleg. In het MER Aanleg zal de opzet van een dergelijke meting gegeven moeten worden. De resultaten van de reeds in 2004 en 2005 uitgevoerde nulmeting voor landaanwinning en zeereservaat moeten voor zover mogelijk, daarbij betrokken worden. De nulmeting voor de zandwinning zal gericht zijn op het beïnvloedingsgebied van de nog te kiezen locaties voor de zandwinning. Zie de Richtlijnen hoofdstuk 6.

2. In het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is met betrekking tot de fasering het volgende gezegd:

“In de PKB-plus is vastgesteld dat de MV2 in fasen dient te worden aangelegd afhankelijk van de ontwikkeling in ruimtebehoefte. Door het advies van de EC is fasering feitelijk een voorwaarde voor toestemming geworden.”

Reactie van het Bevoegd Gezag

Het bevoegd gezag meent in de richtlijnen dichter te moeten aansluiten bij tekst van Europese Commissie, zie de Richtlijnen paragraaf 3.2:

“De Europese Commissie merkt op dat een gefaseerde uitvoering van het landaanwinningproject essentieel is, wil men de mogelijkheid behouden om corrigerende maatregelen te nemen in geval van onverwachte gevolgen voor Natura 2000-zones.”

Advies van de wettelijke adviseurs

Van de wettelijk adviseur, het Ministerie van VROM is geen advies ontvangen.

Van de wettelijk adviseur van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Directie Regionale Zaken vestiging West, is dd. 12 november 2004 een advies ontvangen. Hieronder de punten uit het advies met daarbij de reactie van het bevoegd gezag.

1. Europese richtlijnen

De op te stellen m.e.r. voor aanleg van de Maasvlakte 2 dient om de milieu-effecten van de diverse alternatieven voor de verbinding met zee (het PKB-alternatief versus de Doorsteekalternatief) en die inzake de zandwinning goed zichtbaar te maken. Directie Regionale Zaken gaat er daarbij van uit dat in dat verband niet alleen de effecten op de Voordelta, maar ook die op het Haringvliet en andere nabijgelegen Vogel- en Habitatrictlijngebieden goed in beeld worden gebracht. Voor wat betreft de effecten dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de effecten op soorten en hun leefgebied enerzijds (het gaat dan om vogel- en overige diersoorten) en de effecten op de aanwezige en in een gunstige staat van instandhouding te behouden habitattypen conform de Habitatrictlijn anderzijds. In relatie tot het Haringvliet is het ook van belang om de evt. cumulatieve effecten - b.v. die i.r.t. het Kierbesluit - mee te nemen. De Europese richtlijnen - m.n. art. 6 van de Habitatrictlijn - verlangt dit. Overigens dient er bij de beschrijving van de effecten nadrukkelijk mee rekening te worden gehouden dat naast de Habitatrictlijn ook de Vogelrichtlijn op de Voordelta van toepassing is.

Reactie van het Bevoegd Gezag

Dit is verwerkt in de Richtlijnen paragrafen 3.3, 3.4 en 4.4.

2. Natuurbeschermingswet

In de startnotitie wordt de minister van LNV terecht als het bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet (Nbwet) en de Flora- en faunawet (Ffwet) genoemd. Ook de nog vast te stellen Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) die de taakverdeling tussen Rijk en provincies v.w.b. de uitvoering van de Nbwet regelt (zowel v.w.b. de vergunningverlening als de goedkeuring van beheerplannen), verandert hier niets aan. Op grond van de ligging van de Voordelta buiten het rechtsgebied van de provincies en de gekozen insteek in de AMvB inzake het afgeven van een vergunning door het Rijk voor activiteiten die onder de verantwoordelijkheid van het Rijk (de minister van LNV, diens collega van V en W of de minister van Defensie) vallen, betekent dat voor die activiteiten het Rijk i.c. de minister van LNV het bevoegd gezag is.

Reactie van het Bevoegd Gezag

Het bevoegd gezag voor de m.e.r.-plichtige activiteiten landaanwinning en ontgronding is de Minister van Verkeer en Waterstaat.

3. Kaarten

Niet alle in de startnotitie opgenomen kaarten zijn goed leesbaar.

Reactie van het Bevoegd Gezag

Dit punt is verwerkt in de Richtlijnen hoofdstuk 7.

4. Slotopmerking

In het kader van de Habitatrichtlijn zullen t.z.t. ook voor de Noordzee gebieden worden aangemeld en aangewezen. De locatie van deze mariene HRgebieden ligt nog niet vast. Het gaat om delen van de Noordzee buiten de grenzen van de Voordelta. DRZ geeft in overweging, hiermee rekening te houden bij de opstelling van de m.e.r. over de aanleg van de Maasvlakte 2 i.r.t. zandwinning op alternatieve locaties buiten de Eurogeul.

Reactie van het Bevoegd Gezag

Ecologische en natuur aspecten worden meegenomen en zijn verwerkt in de Richtlijnen paragraaf 4.4.

BIJLAGE 3

NOTA VAN ANTWOORD

De nummering bij de reacties van het bevoegd gezag verwijst naar de betreffende paragraaf in de richtlijnen.